

GRAUS, František. *Živá minulost. Středověké tradice a představy o středověku.* Přeložil Jan Dobeš. K vydání připravil a doslov napsal Martin Nodl. Praha: Argo, Praha 2017. 432 s. ISBN 978-80-257-2015-8.

Naděžda Morávková

Osobnost historika Františka Grause (1921–1989) patří bezesporu ke klíčovým osobnostem poválečného československého dějepisectví a k významným osobnostem dějepisectví evropského. Tento dle mnohých díky jeho počáteční ideologické a politické orientaci kontroverzní vědec se hluboce otiskl v národním dějepisectví i vědeckém establishmentu padesátých a šedesátých let a zanechal po sobě dílo, které stále ještě čeká na to, aby se s ním současná česká historiografie odpovídajícím způsobem vypořádala a zařadila je do svého kontextu. Je nepochopitelné, jak dlouho čekají pozdní Grausova díla, jež vyšla ve Švýcarsku na český překlad. Hodnocená publikace je záslužným počinem nakladatelství Argo a jistě i editora samotného, jímž se český dluh vůči Grausovu odkazu zmenšuje.

Grausova *Živá minulost* je dílem, které ani po čtyřiceti dvou letech, jež od sebe dělí vydání originálu *Lebendige Vergangenheit* v nakladatelství Böhlau Verlag a českého překladu, neztrácí na své výpovědní odborné hodnotě. Vyvrálá a průkopnická práce erudovaného Grause totiž v časech svého vydání předběhla dobu a stala se přínosem k dnes tak aktuálním dějinám mentalit a zkoumání podstaty a témat tzv. historické paměti.

Kniha je rozdělena do osmi kapitol. První s názvem *Tradice a historické vědomí* rozebírá dobový nejnovější výzkum, metodologii a využitelné zdroje výzkumu. Graus pak v následujícím textu podává samotný výklad fenoménu historického vědomí, rozčleněný do kapitol o mýtech o vzniku národů na příkladu tradic francouzských, německých a českých, o „národních“ světcích a další významných dějinných osobnostech a jejich roli v genezi národního povědomí, středověkých protonárodních procesech, o vzniku národních historických stereotypů a národotvorných „mýtů“ a jejich významu i úskalích pro historickou přítomnost.

Grausova precizní vědecká práce a široký rozhled sečtělého a zkušeného vědce dává práci vysokou úroveň a hodnotu sahající daleko za čas jejího vzniku. Nelze nezpomenout i Grausových složitých životních osudů, které jsou zdrojem osobních bolestných zkušeností ve věci střetávání s moderními nacionálními mýty, jejichž kořeny sahají až do hluboké historie.

Český překlad jednoho z nejlepších Grausových děl patří k ozdobám edice *Historické myšlení* a záslužnému počínu nakladatelství Argo. Drobným nedostatkem je několik překlepů a textových chyb, které unikly oku korektora v překladu samotného Grausova textu (např. s. 10 - emocionně) či v doslovu Martina Nodla na s. 408–417. Nezbyvá si než přát, aby v edici Grausových děl z pozdního období bylo pokračováno.